

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 26. aprīlī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneses Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 41/2024),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Maksātnešpējas likuma 67. panta pirmās daļas 16. punktu un Civilprocesa likuma 223. panta 10. punktu (turpmāk kopā – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam un 105. panta pirmajam teikumam.

2. Maksātnešpējas likuma 67. panta pirmās daļas 16. punkts noteic, ka maksātnešpējas procesa administratoram pēc juridiskās personas maksātnešpējas procesa pasludināšanas papildus šajā likumā noteiktajām vispārīgajām administratora tiesībām ir tiesības pēc parādnieka mantas pārdošanas plāna sagatavošanas lūgt tiesu izbeigt tiesvedību prasībās par parādnieka kā citas

sabiedrības dalībnieka izslēgšanu, kuras celtas saskaņā ar Komerclikuma 136.¹ un 195. pantu.

Civilprocesa likuma 223. panta 10. punkts paredz, ka tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja parādnieka maksātnespējas procesa administrators iesniedzis lūgumu prasībā par šā parādnieka izslēgšanu no citas sabiedrības, kas celta saskaņā ar Komerclikuma 136.¹ un 195. pantu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ pantam;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likumu normu satversmība, tādēļ pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesai, izskatot civillietu. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 1. punktam pieteikums iesniedzams, ja tiesa, izskatot civillietu apelācijas kārtībā, uzskata, ka norma, kas būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai (aktam).

No pieteikuma izriet, ka konkrētajā civillietā sabiedrības komersanti, kuriem pieder vairākums no sabiedrības pamatkapitāla, cēlušī prasību pret citu komersantu par tā izslēgšanu no sabiedrības. Zemgales apgabaltiesa, apmierinot maksātnespējīgā komersanta maksātnespējas procesa administratora lūgumu,

izbeidza tiesvedību civillietā prasības daļā par cita komersanta izslēgšanu no sabiedrības, pamatojoties uz apstrīdētajām normām, kas stājās spēkā 2023. gada 29. martā un ieviesa jaunu tiesisko pamatu tiesvedības izbeigšanai civillietā. Zemgales apgabaltiesa norādījusi, ka apstrīdētās normas pēc to rakstura ir procesuālas, tādējādi tās ir piemērojamas arī civillietā, kas vēl tiek izskatīta pēc šo grozījumu likumos spēkā stāšanās, neatkarīgi no civillietas ierosināšanas laika.

Par minēto tiesas lēmumu iesniegtas blakus sūdzības, kuras jāizskata Pieteikuma iesniedzējai. Pieteikumā tā norāda: lai gan Civilprocesa likuma 223. panta 10. punkts ir procesuālo tiesību norma, taču tā neesot skatāma atrauti no Maksātnespējas likuma 67. panta pirmās daļas 16. punkta, kas esot materiālo tiesību norma. Līdz ar to par pareizu esot atzīstams tāds tiesiskais risinājums, ka Maksātnespējas likuma 67. panta pirmās daļas 16. punktā paredzētās jaunās maksātnespējas procesa administratora tiesības var tikt attiecinātas vienīgi uz tādām tiesvedībām, kas uzsāktas pēc šīs tiesību normas spēkā stāšanās. No civillietas materiāliem esot secināms, ka tiesvedība pret komersantu par tā izslēgšanu no sabiedrības tika uzsākta 2011. gadā, bet šā komersanta maksātnespējas process ticis pasludināts 2022. gadā, tas ir, pirms likumdevējs ir pieņēmis apstrīdētās normas, kas paredz pamatu tiesvedības izbeigšanai lietā. Pieteikuma iesniedzēja secina, ka Maksātnespējas likuma 67. panta pirmās daļas 16. punkts nav piemērojams šajā lietā, un no tā izriet, ka arī Civilprocesa likuma 223. panta 10. punkts nav attiecināms uz šo lietu. Līdz ar to neesot arī pamata tiesvedības izbeigšanai konkrētajā civillietā.

Satversmes tiesas kolēģija secina, ka pieteikumā tiešā veidā skaidrots, ka apstrīdētās normas nav piemērojamas Pieteikuma iesniedzējas tiesvedībā esošajā lietā. Pieteikuma iesniedzējas norādītais, ka tad, ja tiktu konstatēts, ka apstrīdētās normas ir piemērojamas lietā, pastāvētu šaubas par šo normu satversmību, nav pamats lietas ierosināšanai Satversmes tiesā. Proti, Satversmes tiesas likums neparedz iespēju tiesai vērsties Satversmes tiesā par tādām tiesību normām, kas lietā nemaz nav piemērojamas, tikai tādēļ, ka šai tiesai pastāv šaubas par to satversmību.

Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja nav pamatojusi, kādēļ tās izskatīšanā esošās lietas izlemšanai ir nepieciešama apstrīdēto normu satversmības pārbaude, proti, kādēļ apstrīdētās normas civillietā būtu jāpiemēro.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 1. punkta prasībām.

6. Papildus Satversmes tiesa vērš Pieteikuma iesniedzējas uzmanību uz to, ka tiesas pieteikumam jāatbilst arī citām Satversmes tiesas likumā noteiktajām prasībām. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu tiesas uzskats par apstrīdētās normas neatbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normai ir juridiski jāpamato. Tādējādi tiesai pieteikumā ir jāietver juridiski argumenti gan par apstrīdētās tiesību normas saturu, gan par augstāka juridiska spēka tiesību normas saturu un šo normu pretrunu, kuru nav iespējams atrisināt ar citām juridiskām metodēm. Savukārt, ja pieteikumā apstrīdēta vairāku tiesību normu atbilstība vairākām augstāka juridiskā spēka tiesību normām, tajā jānorāda juridiskā argumentācija, kurā pamatota katras pieteikumā apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiskā spēka tiesību normai.

Pieteikumā vispārīgi norādīts, ka apstrīdētās normas neatbilstot Satversmes 1. pantā ietvertajam tiesiskās paļāvības aizsardzības principam un Satversmes 105. panta pirmajā teikumā ietvertajām tiesībām uz īpašumu, jo apstrīdēto normu izstrādes materiālos neesot atrodams izvērtējums tam, kā tās ietekmēs jau ievadītas tiesiskās attiecības. Līdz ar to nevarot arī pārliecināties par to, vai apstrīdētajām normām ir kāds leģitīms mērķis. Tomēr šāda vispārīga norāde bez papildu pamatojuma un argumentiem par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes normām, nav uzskatāma par pieteikuma juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē.

Līdz ar to pieteikums neatbilstu arī Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

noĻēma:

atteikties ierosināt lietu pēc Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas pieteikuma (pieteikums Nr. 41/2024).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Gunārs Kusiņš